

“Vull ser percebut com a escriptor”

Vicenç Villatoro ha afegit el premi Prudenci Bertrana de novel·la a un palmarès molt extens. Si l'any 1981 va guanyar a Terrassa el Sant Jordi amb una novel·la ambientada a Girona, 'Evangeli gris', vint anys després ha guanyat el Bertrana a Girona amb una novel·la situada a Terrassa, 'La ciutat del fum'.

Vicenç Villatoro (Terrassa, 1957) ha obtingut el premi Prudenci Bertrana de novel·la amb l'obra *La ciutat del fum*, llibre que publicarà Edicions 62. L'autor comptava ja amb els premis Sant Jordi (*Evangeli gris*), Sant Joan (*País d'Itàlia*), Ruyra (*Papers robats que cremen*), Documenta (*Hotel Europa*) i Ciutat de Palma (*La claror de juliol*), a més dels que ha obtingut a obra publicada. Parlamentari de CiU, és director cultural de la Fundació Enciclopèdia Catalana, ha dirigit l'*Avui* i ha estat director general de promoció cultural de la Generalitat de Catalunya.

— Què és *La ciutat del fum*?

— Totes les novel·les són dues coses al mateix temps. Aquesta fa una reflexió sobre un tema etern i descriu un paisatge concret. El tema és la refundació de la pròpia vida en el moment que l'horitzó exterior s'empetiteix. I el paisatge és el del món industrial de Terrassa durant l'any 1956. S'hi troben les generacions de la guerra i de la postguerra, exemples d'aquesta necessitat de refundar la pròpia vida.

— Quina anècdota, o situació novel·lesca, estructura el relat?

— El retorn d'una persona que ha deixat la ciutat al final de la guerra. Hi havia tingut una activitat política i hi torna com a vocalista d'una orquestra de festa major. I en un període de vint-i-quatre hores retroba personatges del passat i uns esdeveniments nous, entre els quals, un crim. Però no és pas una novel·la d'intriga.

— Quina tècnica de narració utilitzeu?

— Una tercera persona que segueix cinc personatges que s'entrecreuen. El narrador és omniscient i relativament neutre, no es fa visible.

— Un retorn als primers llibres?

— Tècnicament està molt emparentada amb *Hotel Europa*. Volia reflexionar sobre la manera com alguns drames molt semblants situats en paisatges diferents donen novel·les absolutament diferents. La novel·la és tres coses: una trama, un objectiu de reflexió i l'evocació d'una circumstància, i probablement el menys important de tots és la trama.

— El fum del títol indica...

— D'una banda és un epítet, admiratiu, que es posa a la Terrassa industrial per part d'un poeta del segle XIX, la ciutat industrial.

— El progrés.

— Sí, exacte. Però de manera més autobiogràfica, el fum, en viure al costat d'una foneria, és allò que embrutia la roba estesa, i en aquest sentit simbolitza una cosa grisosa, ambigua, fictícia.

— Cap connotació de foscor, de la foscor del franquisme, o de vanitat?

— La de vanitat, no. La de foscor, sí. És la llosa damunt de l'horitzó que tapa el cel.

— Però en aquells anys d'estovament del franquisme i de recuperació econòmica, el passat s'imposa tant, encara?

— No. S'hi recorda que, fins i tot en els temps col·lectius més complicats, la gent va als balls de festa major i es muda i fa goig, i el que per a uns és una època trista, per a altres és el temps de la joventut. Ara bé, crec que entre els anys cinquanta i els seixanta, hi ha un canvi en molts sentits, cultural i de referències. S'acaba el maquis, es crea una oposició política diferent, és el final de l'impacte gros de la guerra. I a Terrassa és l'arribada dels immigrants. La ciutat on torna el personatge de la novel·la ha canviat.

— La carta prioritària de la reflexió

"Penso que la política no ha canviat allò que vull fer com a escriptor, i gairebé com a periodista, però sí que em pot canviar la percepció de la meua obra."

deu fer que l'anècdota no sigui prioritària i, per tant, la novel·la no pot ser gaire extensa, com ja passava amb *Memòria del traïdor*. És tan condensada?

—Ni la trama ni la circumstància poden fer oblidar el que per a mi és el motor de la novel·la, la reflexió d'un conflicte humà. La novel·la no és un retrat de l'època ni un intent de reconstruir la realitat. Les històries tenen un sentit de fauna. Amb

Memòria del traïdor vaig arribar al fons d'aquesta tendència. En *La ciutat del fum* la condensació no és tan intensa perquè hi ha la voluntat de retratar un paisatge sentimental, com és la Terrassa industrial.

—Una ciutat que no és cap gran capital. Ni poble ni ciutat plena, variada.

—Sí, amb una característica: el monocultiu industrial. És una gran fàbrica i això crea capes socials dife-

renciades. No és una ciutat de bars, ni de botiguers, sinó d'amos i d'obrers. És una ciutat en blanc i negre.

—Un diari on col·laboreu us ha presentat, en donar la notícia del premi, com a polític, abans que novel·lista. Escriptor, polític, intel·lectual... Què sou?

—Escriptor i periodista, que per a mi són dues coses diferents, perquè no he fet el periodisme literari sinó el periodisme de redacció. A la política, hi arribo per una projecció des del periodisme, des del tracte amb la realitat i de transformació de la realitat, però per a mi és un lloc de pas.

—Temeu que la vostra activitat política, primer a l'administració i ara al Parlament, perjudica la recepció de la vostra obra i la vostra projecció?

—Sí, és un temor que tinc. És una situació que m'agradaria superar o defugir. Penso que la política no ha canviat allò que vull fer com a escriptor i gairebé com a periodista, però sí que em pot canviar la percepció i m'agradaria preservar el que faig d'aquesta esbiaixada de la política. Precisament, un dels objectius de presentar-me al Bertrana era reclamar ser percebut com a escriptor.

—No us hi haureu pas presentat per dificultats econòmiques?

—Ni per econòmiques ni per dificultats de publicació. És l'angúnia d'intentar garantir a l'obra una difusió més gran. Sempre tinc la sensació que si no li busco una empenta, pot passar desapercebuda. És un problema general dels que escrivim en català, però el noto com a meu.

—Per això els premis són, editorialment, molt festejats i provoquen fins i tot baralles entre editorials.

—Són importants per a la indústria i per a l'autor. En altres llocs, la singularització dels llibres la fan les revistes literàries, la universitat i la crítica. Sempre m'ha preocupat la qüestió de quins sistemes té una cultura per indicar al lector quin és el seu llibre. Nosaltres en tenim pocs i això explicaria aquesta sobredimensió dels premis. Substitueixen altres sistemes de guia del lector.

Lluís Bonada